

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MELCHIOR WATHELET
esitatud 14. jaanuaril 2016¹

Kohtuasi C-438/14

Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff
versus
**Standesamt der Stadt Karlsruhe,
Zentraler Juristischer Dienst der Stadt Karlsruhe**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Amtsgericht Karlsruhe (Karlsruhe esimese astme kohus, Saksamaa))

Liidu kodakondsus — Liikmesriigi ametiasutuste keeldumine kanda sündide registrisse aadlitiitleid ja aadlipartiklit, mis on osa perekonnanimest, mille täisealine isik sai teises liikmesriigis — Olukord, kus kaebaja, kellel on mõlema asjassepuutuva liikmesriigi kodakondsus, omandas oma nime tema enda esitatud taotluse järel

I. Sissejuhatus

1. Eelotsusetaotlus käsitleb ELTL artiklite 18 ja 21 tõlgendamist seoses Saksamaa ja Briti kodaniku Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorffi ja Saksamaa ametiasutuste vahelise kohtuvaidlusega, kuna need ametiasutused keeldusid muutmast tema eesnime ja perekonnanime tema sünnitunnistuses ning lisamast sündide registrisse nime osaks olevaid aadlitiitleid, mis ta oli omandanud Ühendkuningriigis, st „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff“².
2. Käesolev kohtuasi on üks paljudest kohtuasjadest, mis puudutavad Euroopa kodakondsust seoses perekonnanimega ja milles on tehtud kohtuotsused Konstantinidis (C-168/91, EU:C:1993:115), Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559), Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) ning Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291).
3. Vaatamata sarnasustele kohtuasjaga, milles tehti kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), on kõnesolev kohtuasi erinev selle poolest, et põhikohtuasja kaebaja on kahe liikmesriigi kodanik ja Saksa õigus lubab kasutada aadlitiitleid perekonnanime osana, olgugi et need on kaotatud ja neid ei või enam anda.

¹ — Algkeel: prantsuse.

² — Käesolevas ettepanekus kasutan eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluse kaebaja eesnimesid ja perekonnanime, st „Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff“.

II. Õigusliik raamistik

A. Liidu õigus

4. ELTL artikli 18 esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Ilma et see piiraks aluslepingutes sisalduvate erisätete kohaldamist, on aluslepingutes käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.”

5. ELTL artiklis 20 on sätestatud:

„1. Käesolevaga kehtestatakse liidu kodakondsus. Iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik. Liidu kodakondsus täiendab, kuid ei asenda liikmesriigi kodakondsust.

2. Liidu kodanikel on asutamislepingutes sätestatud õigused ja kohustused. Neil on muu hulgas:

a) õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil;

[...]

Nimetatud õigusi kasutatakse vastavalt tingimustele ja piirangutele, mis on kindlaks määratud aluslepingutega ning nende rakendamiseks vastuvõetud meetmetega.”

6. ELTL artikli 21 lõige 1 sätestab:

„Igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui aluslepingutega ja nende rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.”

B. Saksa õigus

7. Saksamaa Liitvabariigi 23. mai 1949. aasta põhiseaduse (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) (BGBl. lk 1, edaspidi „põhiseadus”) artikli 123 lõige 1 sätestab, et „enne Bundestagi kokkutulemist kehtinud õigus kehtib edasi, kui see ei ole põhiseadusega vastuolus.”

8. Saksa riigi põhiseaduse (Verfassung des Deutschen Reichs), mis võeti vastu 11. augustil 1919 Weimaris ja mis jõustus 14. augustil 1919 (*Reichsgesetzblatt* 1919, lk 1383, edaspidi „Weimari põhiseadus”), artikkel 109 sätestab:

„Kõik sakslased on seaduse ees võrdsed.

Meestel ja naistel on samad kodakondsusest tulenevad õigused ja kohustused.

Sünnist või seisusest tulenevad avalik-õiguslikud privileegid ja piirangud kaotatakse. Aadliseisuse tunnused on ainult perekonnanime osa ja neid ei või enam uuesti anda.

Tiitleid võib anda ainult siis, kui need tähistavad ametit või kutseala; see ei puuduta akadeemilisi kraade.

Riik ei või anda ordeneid ega teenetemärke.

Ükski sakslane ei saa võtta välismaa valitsuselt vastu aadlitiitlit või ordenit.”

9. 21. septembri 1994. aasta Tsiviilseadustiku rakendusseadus (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch) (*BGBI.* I lk 2494, parandus 1997 I, lk 1061, edaspidi „EGBGB”) sätestab põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal kohaldatavas redaktsioonis:

„Artikkel 5 – Isiku staatus

(1) Kui viidatakse isiku kodakondsusriigi õigusele ja isikul on mitme riigi kodakondsus, siis kohaldatakse selle riigi õigust, millega isikul on kõige tihedam seos, eeskätt alalise elamise või elukäigu tõttu. Kui isikul on ka Saksa kodakondsus, siis on sellel õiguslikul staatusel eesõigus.

[...]

Artikkel 6 – Avalik kord

Teise riigi õigusnormi ei kohaldata, kui selle kohaldamine viiks tulemuseni, mis on ilmselgelt vastuolus Saksa õiguse aluspõhimõtetega. Eeskätt ei kohaldata sellist õigusnormi juhul, kui kohaldamine on vastuolus põhiõigustega.

[...]

Artikkel 10 – Nimi

(1) Isiku nime üle otsustamisel kohaldatakse tema kodakondsusriigi õigust.

[...]

Artikkel 48 – Muus Euroopa Liidu liikmesriigis omandatud nime valimine

Kui isiku nime üle otsustamisel kohaldatakse Saksa õigust, siis võib ta perekonnaseisuasutusele esitatud avaldusega valida muus Euroopa Liidu liikmesriigis elamise ajal omandatud ja seal perekonnaseisuregistrisse kantud nime, kui see nimi ei ole ilmselgelt vastuolus Saksa õiguse aluspõhimõtetega. Nime valik on tagasiulatav alates teise liikmesriigi perekonnaseisuregistrisse kandmisest, välja arvatud juhul, kui isik teatab avalduses sõnaselgelt, et nime valik kehtib alles alates avalduse esitamisest. Avaldus peab olema notariaalselt kinnitatud või tõestatud. [...]

III. Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

10. Põhikohtuasja kaebaja sündis 9. jaanuaril 1963 Karlshuhes (Saksamaa) Nabel Bagadi'na. Sünd kanti Karlsruhe perekonnaseisumeti sündide registrisse.

11. Nabel Bagadi omandas hiljem adopteerimise kaudu Saksa perekonnanime Bogendorff, mida ta pärast koos oma eesnimega muutis, nii et tema Saksa ees- ja perekonnanimed on praeguse seisuga „Nabel Peter Bogendorff von Wolffersdorff”.

12. N. P. Bogendorff von Wolffersdorff kolis 2001. aastal Ühendkuningriiki, kus ta töötas alates 2002. aastast maksejõuetuse alase nõustajana Londonis.

13. N. P. Bogendorff von Wolffersdorff sai 2004. aastal naturalisatsiooni korras Briti kodakondsuse.

14. Supreme Court of England and Wales'ile (Inglismaa ja Wales'i kõrgeim kohus, Ühendkuningriik) 26. juulil 2004 esitatud avaldusega („Deed Poll”), mis registreeriti selles kohtus 22. septembril 2004, muutis N. B. Bogendorff von Wolffersdorff oma nime „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorffiks”, see avaldus avaldati 8. novembril 2004 *The London Gazette*'is.³

15. Abikaasa raseduse tõttu kolis N. P. Bogendorff von Wolffersdorff aastal 2005 Londonist Chemnitzisse Saksamaal, kus 28. veebruaril 2006 sündis tema tütar.

16. Tema tütre, kellel on Saksa-Briti topeltkodakondsus, sünd deklareeriti Ühendkuningriigi Peakonsulaadis Düsseldorfis 23. märtsil 2006. Tütrel Briti sünnitunnistuse ja passi kantud ees- ja perekonnanimed on „Larissa Xenia Gräfin von Wolffersdorff Freiin von Bogendorff”.

17. Chemnitzi perekonnaseisuamet aga keeldus registreerimast N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi tüdart Briti nime all, tuginedes EGBGB artiklile 10.

18. Oberlandesgericht Dresden (Dresdeni kõrgem piirkondlik kohus, Saksamaa) kohustas 6. juuli 2011. aasta kohtumäärusega Chemnitzi linna ametiasutusi kandma N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi tütre registrisse Briti nime all, leides, et:

„[a]sjaolul, et Weimari põhiseaduse jõustumisega ei ole aadlitiitlid enam kitsas tähenduses tiitlid, vaid neid tuleb kanda perekonnanime osana (ja nendest on seeläbi saanud tõelised perekonnanimed, vt Henrich/Wagenitz, *Deutsches Namensrecht*, 2007, 015, punkt 9, „Aadlinimed”), ei ole mingit tähtsust asjaomase isiku nime kasutamise jaoks, kellele tuleb kohe anda ainult perekonnanimi. Perekonnanimi tähendab, et see nime osa, mis enne Weimari põhiseaduse jõustumist oleks olnud aadlitiitel, tuleb paigutada eesnime järele, mitte selle ette. Asjaomasele isikule ei anta ühtegi aadlitiitlit, see oli vürsti eesõigus keisririigi konstitutsioonis ja see oli seotud aadliseisuse andmisega. Vastupidi Landgerichti (piirkondlik kohus) seisukohale ei keela Weimari põhiseadus aadlitiitleid nimes, nagu näiteks Austria 1919. aasta seadus aadliseisuse kaotamise kohta, mille kohta kohus esitas oma arvamuse 22. detsembril 2010 (StAZ 2011, lk 77). Niisiis on Saksamaal isegi tunnustatud, et ka vabariigis võib aadlitiitlit sisaldava perekonnanime anda erilistel asjaoludel edasi avalik-õigusliku nime muutmise teel (Henrich/Wagenitz *ibid.*; vt [...] OVG Hamburg StAZ 2007, lk 46; BVerwG DVBl. 1997, lk 616)”⁴.

19. Vastavalt nendele juhistele kannab N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi tütar seega Saksa kodanikuna samasuguseid eesnimesid ja perekonnanime kui Briti kodanikuna, st „Larissa Xenia Gräfin von Wolffersdorff Freiin von Bogendorff”.

20. N. P. Bogendorff von Wolffersdorff taotles 22. mail 2013 notariaalselt tõestatud vormis, et Standesamt der Stadt Karlsruhe (Karlsruhe linna perekonnaseisuamet) kannaks tema Briti õiguse alusel kehtiva ees- ja perekonnanime EGBGB artikli 48 alusel sünninimena sündide registrisse, mida see ametiasutus keeldus tegemast.

21. Neil asjaoludel palus N. P. Bogendorff von Wolffersdorff, et Amtsgericht Karlsruhe (Karlsruhe esimese astme kohus, Saksamaa) määraks, et Karlsruhe linna perekonnaseisuamet peab vastavalt perekonnaseisuseaduse (Personenstandsgesetz) § 49 lõikele 1 muutma tema sünnitunnistust tagasiulatuvalt alates 22. septembrist 2004, et tema eesnimed ja perekonnanimi oleksid „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”.

22. Karlsruhe linna perekonnaseisuamet vaidles sellele nõudele vastu, tuginedes EGBGB artiklis 48 ette nähtud avaliku korra erandile.

3 — Vt *The London Gazette*, 8.11.2004, lk 14113, kättesaadav veebilehel <https://www.thegazette.co.uk/notice/L-57458-1018>.

4 — 17 W 0465/11.

23. Neil asjaoludel otsustas Amtsgericht Karlsruhe (Karlsruhe esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ELTL artikleid 18 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi ametiasutused on kohustatud tunnustama selle liikmesriigi kodaniku nime muutmist, kui asjaomane isik on ühtlasi teise liikmesriigi kodanik ja on selles liikmesriigis alalise elamise ajal omandanud perekonnaõigusliku staatuse muutmisega mitteseotud nime muutmise teel vabalt valitud ja mitut aadlitiitlit sisaldava nime, kui edaspidi ei pruugi tal selle riigiga olla olulist sidet ning esimeses liikmesriigis on aadliseisus põhiseaduse kohaselt küll kaotatud, kuid kaotamise ajal kantud aadliseisuse tunnuseid võib nime osana jätkuvalt kasutada?”

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

24. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse 23. septembril 2014. N. P. Bogendorff von Wolffersdorff, Zentraler Juristischer Dienst der Stadt Karlsruhe (Karlsruhe linna keskne õigusteenistus), Saksamaa valitsus ja Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad ja 12. novembri 2015. aasta kohtuistungil suulised seisukohad.

V. Analüüs

25. Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklitega 18 ja 21 on vastuolus see, et liikmesriigi pädevad ametiasutused keelduvad tunnustamast selle liikmesriigi kodaniku nime muutmist, kui see kodanik on samal ajal teise liikmesriigi kodanik ja omandas selles teises liikmesriigis pikaajalise elamise käigus nime, mille ta vabalt valis ja mis sisaldab mitut aadlitiitlit.

A. EL toimimise lepingu kohaldamisala

26. Tuleb kohe märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et „[k]uigi normid, mis reguleerivad isiku ees- ja perekonnanime transkribeerimist perekonnaseisuaktides, kuuluvad liikmesriikide pädevusse, peavad liikmesriigid seda pädevust teostades siiski järgima liidu õigust ja eriti asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad liidu iga kodaniku vabadust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil”.⁵

27. Kuna liidu kodakondsuse, mis kuulub ELTL artikli 20 kohaldamisalasse, eesmärk ega tagajärg ei saa olla liidu õiguse kohaldamisala laiendamine puhtalt riigisisestele olukordadele, eeldab ELTL artikli 20 kohaldamine, et asjaomane olukord on seotud liidu õigusega.⁶

28. Käesoleval juhul leiavad Karlsruhe linna keskne õigusteenistus ja Saksamaa valitsus, et vastavalt EGBGB artikli 5 lõikele 1 on N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi nimevahetuse suhtes kohaldatav üksnes Saksa õigus, kuna tal on Saksa kodakondsus.

29. Euroopa Kohus on sedalaadi argumenti juba ümber lükanud kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), seoses Belgia rahvusvahelise eraõiguse normidega, mis niisamuti nagu EGBGB artikli 5 lõige 1 seadis topeltkodakondsuse korral ülimuslikuks Belgia kodakondsuse. Sellised õigusnormid nagu need Belgia ja Saksa õigusaktide artiklid ei saa välistada asjaomase olukorra seost liidu õigusega ega selle õiguse kodakondsuse alaste normide kohaldamist.

5 — Kohtuotsus Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 63). Vt ka kohtuotsused Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 25), Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punkt 16) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 38).

6 — Vt kohtuotsused Uecker ja Jacquet (C-64/96 ja C-65/96, EU:C:1997:285, punkt 23), Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 26) ning Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punkt 16).

30. Euroopa Kohus leidis kohtuotsuse Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539) punktis 27, et „[n]iisugune seos [liidu] õigusega on [...] isikutel, kes on sellises olukorras nagu Garcia Avello lapsed, kes on liikmesriigi kodanikud ja elavad seaduslikult teise liikmesriigi territooriumil”.

31. Selle kohtuotsuse punktis 28 lisas Euroopa Kohus, et „[s]eda järeldust ei kummuta asjaolu, et põhikohtuasjas asjassepuutuvatel isikutel on ka selle liikmesriigi kodakondsus, kus nad sünnist saadik elavad, ning seetõttu tunnustab mainitud liikmesriik oma ametiasutuste sõnusti ainult seda kodakondsust. Liikmesriik ei või piirata teise liikmesriigi kodakondsuse andmise tagajärge, kehtestades lisatingimusi kodakondsuse tunnustamisele [EL toimimise lepinguga] ette nähtud põhivabaduste kasutamiseks”.

32. Seega ilmneb sellest kohtupraktikast selgelt, et vastupidi Karlsruhe linna keskse õigusteenistuse ja Saksamaa valitsuse väidetele võib N. P. Bogendorff von Wolffersdorff, kellel on Briti kodakondsus ja kes elab seaduslikult Saksamaa Liitvabariigis, oma suhetes Saksamaaga tugineda seosele liidu õigusega ning seega selle õiguse kohaldatavusele, ilma et tema Saksa kodakondsus selle järeldusega vastuolus oleks.

33. See, et kõnealune kohtuasi on piiriülene, peab veelgi enam paika juhul, kui võtta arvesse asjaolu, et N. P. Bogendorff von Wolffersdorff oli vastavalt Inglise õigusele ja seadusliku Inglismaal viibimise ajal omandanud eesnimed ja perekonnanime, mille tunnustamist ta soovib Saksamaal saavutada, kasutades talle ELTL artiklitega 20 ja 21 antud õigust vabalt liikuda.

34. Seega tuleb asjaolu, et Saksa ametiasutused keeldusid tunnustamast ees- ja perekonnanime koos kõigi selle elementidega, mis Euroopa kodanik, kellel on ühtaegu nii Briti kui ka Saksa kodakondsus, omandas Ühendkuningriigis, analüüsida EL toimimise lepingu kodakondsuse alaseid sätteid, st ELTL artikleid 18, 20 ja 21 arvestades.

B. ELTL artikliga 18 keelatud diskrimineerimise esinemine

1. Poolte argumendid

35. Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatab küsimuse, kas Saksa-Briti topeltkodakondsusega kodaniku nime muutmise tunnustamata jätmine võib olla vastuolus ELTL artikliga 18, mis keelab igasuguse diskrimineerimise kodakondsuse alusel.

36. Komisjoni sõnul nõuab diskrimineerimiskeelu põhimõte, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi. Kuna topeltkodakondsusega kodanikel tekivad erilised probleemid seoses nende perekonnanimega ja seega erinevad nad üheainsa liikmesriigi kodakondsusega isikutest, on nad erinevas olukorras.

37. Sellest tulenevalt leiab komisjon, et Saksa ametiasutuste keeldumine tunnustada nime, mis N. P. Bogendorff von Wolffersdorff omandas Ühendkuningriigis, kujutab endast erinevate olukordade ühtemoodi käsitlemist, mis on vastuolus ELTL artikli 18 diskrimineerimiskeelu põhimõttega.

38. Saksamaa valitsus leiab, et Saksa õiguse kohaldamine Saksa kodaniku suhtes ei saa kujutada endast diskrimineerimist tema kodakondsuse alusel.

39. Karlsruhe linna keskne õigusteenistus ei viita sõnaselgelt ETLT artiklile 18, kuid ta leiab, et Euroopa Kohtu praktika, mis nõuab teises liikmesriigis omandatud nime tunnustamist, põhineb esmakande põhimõttel. Selle põhimõtte järgi on eelisseisundis nimi, mis registreeriti esimest korda seaduslikult ühes liikmesriigis. Keeldumine muutmast nime, mis anti liikmesriigis, mille kodakondsuse sai kaebaja hiljem, on seega kõnealuse põhimõttega kooskõlas ja seega ei kujuta see endast liidu õiguse rikkumist.

2. Hinnang

40. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt „nõuab diskrimineerimiskeelu põhimõte, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi”.⁷

41. Nagu eespool märgitud,⁸ esitati Euroopa Kohtule see küsimus juba kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), kus Belgia rahvusvaheline eraõigus, niisamuti nagu Saksa rahvusvaheline eraõigus⁹, määras kindlaks topeltkodakondsuse korral kohaldatava õiguse, seades eelisseisundisse Belgia kodakondsuse.¹⁰

42. Euroopa Kohus uuris, kas isikud, kellel on ainult Belgia kodakondsus, ja isikud, kellel on ka mõne muu liikmesriigi kodakondsus, on „erinevas olukorras – [sellisel] juhul tuleneb diskrimineerimiskeelu põhimõttest, et [teisena nimetatud isikud] võivad nõuda, et neid koheldaks erinevalt isikutest, kellel on ainult Belgia kodakondsus”.¹¹

43. Kuna topeltkodakondsusega Belgia kodanike suhtes kehtis kaks erinevat õigussüsteemi, mis võib neile tekitada nende olukorrast tulenevaid raskusi, mille tagajärjel nad kannavad erinevaid perekonnanimesid, leidis Euroopa Kohus selle kohtuotsuse punktis 37, et nad „[on erinevad] isikutest, kellel on ainult Belgia kodakondsus ja ainult üks perekonnanimi”.¹²

44. Briti kodakondsuse hilisem omandamine või asjaolu, et praegune elukoht on Saksamaal, ei mõjuta seega, vastupidi Karlsruhe linna keskse õigusteenistuse väidetele, mitte kuidagi asjaolu, et ollakse erinevas olukorras.

45. Lisaks leian, et küsimus, kas topeltkodakondsusega isik on erinevas olukorras isikust, kellel on ainult Saksa kodakondsus, ei saa sõltuda talle antud nime omandamise viisist. Olukorra erinevus, mis peaks andma õiguse erinevale kohtlemisele diskrimineerimise vältimiseks, tuleneb asjaolust, et topeltkodakondsusega isiku suhtes kehtib kaks erinevat õiguskorda.

46. Eeltoodust tuleneb, et Saksamaa kodanikud, kes tulenevalt erinevatest õigussüsteemidest, millega nad on oma kodakondsuse tõttu seotud, kannavad erinevaid perekonnanimesid, võivad viidata oma olukorrast tulenevatele raskustele, mis eristavad neid isikutest, kellel on ainult Saksa kodakondsus, ja see kehtib olenemata viisist, kuidas neile anti nende teise kodakondsusriigi õigussüsteemis Saksa õiguses tunnustatud nimest erinev nimi. Seega on nad erinevas olukorras, mis nõuab erinevat kohtlemist võrreldes sellega, kuidas koheldakse isikuid, kellel on ainult Saksamaa kodakondsus.

47. Leian aga niisamuti nagu komisjon, et Saksamaa ametiasutused kohtlevad N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi samamoodi, nagu ainult Saksamaa kodakondsusega isikuid, kuigi tema olukord on topeltkodakondsuse tõttu nende omast erinev.

7 — Kohtuotsus Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 31). Vt selle kohta ka kohtuotsused National Farmers' Union jt (C-354/95, EU:C:1997:379, punkt 61), SCAC (C-56/94, EU:C:1995:209, punkt 27) ja Codorniu vs. nõukogu (C-309/89, EU:C:1994:197, punkt 26).

8 — Vt käesolev ettepanek, punktid 29–31.

9 — Vt EGBGB artikli 5 lõige 1.

10 — Vt kohtuotsus Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punktid 6–8 ja 32).

11 — *Ibidem* (punkt 34).

12 — *Ibidem* (punkt 37).

48. Seega on tegemist ELTL artiklis 18 kehtestatud diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumisega. Edaspidi analüüsin selle rikkumise võimalikku õigustatust.¹³

C. ELTL artiklites 20 ja 21 kehtestatud õiguste piiramise esinemine

1. Poolte argumendid

49. Komisjoni sõnul kujutab nime muutmise tunnustamisest keeldumine sellises olukorras, millega on tegemist käesolevas kohtuasjas, endast piirangut ELTL artiklites 20 ja 21 sätestatud õigusele vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, sest nimede erinevus kahes liikmesriigis võib takistada selle õiguse kasutamist, tekitades tõsiseid tööalaseid ja eraeluga seotud ebamugavusi.

50. Komisjon leiab, et sellise olukorraga ei ole tegemist mitte üksnes juhul, kui ei tunnustata sünni- või elukoha liikmesriigis antud nime, vaid ka juhul, kui see puudutab isikut, kellel on kahe liikmesriigi topeltkodakondsus. Kuna eesnimed ja perekonnanimi, mida N.P. Bogendorff von Wolffersdorff kannab Ühendkuningriigis („Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff”) ja Saksamaal („Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff”) ei ole identsed, võib see nimede erinevus tekitada segadust ja ebameeldivusi, mis tulenevad asjaolust, et ta ei saa enam kasutada ühes kahest liikmesriigist koostatud dokumentide õigusmõju.

51. Siiski märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et käesoleval juhul ei viita asjaolud ei olulisele raskusele N.P. Bogendorff von Wolffersdorffi isiku eristamise jaoks ega märkimisväärsetele raskustele, mis tekitaksid talle konkreetset kahju era- ja tööelus. Sellel asjaolude kirjeldusel põhinedes leiabki Saksamaa valitsus, et käesolevas asjas ei piiratud vaba liikumise õigust.

52. Esiteks näitab asjaolu, et ta kasutas oma Briti nime ainult tööalaselt Ühendkuningriigis, et see nimi ei ole tegelikult väga tähtis tema isiku eristamiseks ja perekondliku kuuluvuse määramiseks Saksamaal. Teiseks kinnitab seda järeldust asjaolu, et kaebaja lasi mööduda enam kui kuueaastasel ajavahemikul alates oma nime vahetamisest Ühendkuningriigis kuni taotluse esitamiseni Saksamaa perekonnaseisuametis.

53. Karlsruhe linna keskne õigusteenistus keskendub erinevusele põhikohtuasja ja selle kohtuasja vahel, milles tehti kohtuotsus Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559). Tema arvates seab see kohtupraktika liikmesriikidele üksnes kohustuse tunnustada nime muutmist, mis registreeriti sünni- või elukohaliikmesriigis. Esmakande põhimõtte¹⁴ kohaselt ei ole keeldumine muuta nime, mis anti liikmesriigis, mille kodakondsuse kaebaja omandas hiljem, ELTL artiklitega 20 ja 21 tagatud liikumisvabaduse piirang.

2. Hinnang

54. Olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et siseriiklik õigusnorm, mis seab teatavad kodanikud ebasoodsamasse olukorda pelgalt seetõttu, et nad on kasutanud oma vabadust liikuda ja elada teises liikmesriigis, piirab ELTL artikli 21 lõike 1 alusel tagatud õigust vabalt liikuda.¹⁵

13 — Vt käesolev ettepanek, punktid 71–105.

14 — Vt käesolev ettepanek, punkt 39.

15 — Vt kohtuotsused De Cuyper (C-406/04, EU:C:2006:491, punkt 39), Nerkowska (C-499/06, EU:C:2008:300, punkt 32), Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punkt 21), Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punktid 67 ja 68) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 53).

55. Samast kohtupraktikast tuleneb, et see, kui isik, kes on kasutanud oma õigust teise liikmesriigi territooriumil vabalt liikuda ja elada, „on kohustatud kandma liikmesriigis, mille kodanik ta on, teistsugust nime kui sündimis- ja elukohaliikmesriigis juba saadud ja registreeritud nimi, võib selle õiguse kasutamist piirata”.¹⁶

56. Kui see põhimõte kehtib isikute puhul, kellel nagu kohtuasjades, milles tehti kohtuotsused Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), on ainult ühe liikmesriigi kodakondsus, kehtib see seda enam nende isikute puhul, kellel on mitme liikmesriigi kodakondsus, nagu N. P. Bogendorff von Wolffersdorffil.

57. Isiku nimi on nimelt osa tema identiteedist ja eraelust, mille kaitse on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 7 ning 4. novembril 1950 Roomas alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8.¹⁷

58. Nagu Euroopa Kohus esimest korda leidis kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), „võivad perekonnanimeses tekkivad lahknevused põhjustada asjaosalistele nii töö kui ka eraelu tasandil tõsiseid ebamugavusi, mis tulenevad muu hulgas raskustest kasutada oma kodakondsusliikmesriigis selliste aktide või dokumentide õigusmõju, mis on väljastatud nime all, mida tunnustati teises liikmesriigis, mille kodanikud nad samuti on”.¹⁸

59. Kohtuotsusele Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539) järgnevast kohtupraktikast nähtub, et „palju igapäevaseid tegevusi nii avalikus kui ka erasfääris nõuavad oma isiku tõendamist”¹⁹ ja „perekonnanime lahknevus võib tekitada kahtlusi selle isiku identiteedis ning esitatud dokumentide ehtsuses või nendes sisalduvate andmete tõe vastavuses”²⁰.

60. Kohtuasjas, milles tehti otsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 64), leidis Euroopa Kohus, et tuleb „arvesse võtta asjaolu, et Saksa õiguses ei peeta sõnu „Fürstin von” mitte aadlititliks, vaid [...] nime osaks”.

61. Selles kohtuasjas leiti, et „Fürstin von Sayn-Wittgenstein” oli järelikult üksainus perekonnanimi, mis koosneb mitmest elemendist, ja „nimed Fürstin von Sayn-Wittgenstein ja Sayn-Wittgenstein [ei ole] identsed”.²¹

62. Niisamuti ei ole identsed ka nimed „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff” ja „Nabiel Peter Bogendorff von Wolffersdorff”. Seda arvestades võib ühe ja sama isiku kahe nime lahknevus põhimõtteliselt tekitada segadust ja ebamugavusi.

16 — Vt kohtuotsused Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punktid 21 ja 22) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 54).

17 — Vt kohtuotsused Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 52) ning Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 66). Mis puudutab kohtupraktikat isiku nime kaitse kohta Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 8, vt Euroopa Inimõiguste Kohtu 22. veebruari 1994. aasta otsus kohtuasjas Burghartz vs. Šveits, A-seeria nr 280 B, punkt 24, ja Euroopa Inimõiguste Kohtu 25. novembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Stjerna vs. Soome, A-seeria, nr 299 B, punkt 37.

18 — Kohtuotsus Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 36). Vt selle kohta ka kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 55).

19 — Kohtuotsused Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punkt 25) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 61). Vt selle kohta ka kohtuotsus Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 73).

20 — Kohtuotsused Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punktid 26 ja 28) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punktid 55 ja 69).

21 — Kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 65).

63. Olgu siiski meenutatud, et kohtupraktika nõuab, et asjaomased liikmesriigi õigusnormid peavad „põhjustama isikutele „tõsiseid ebamugavusi” haldus-, töö- ja erasfääris”²² ja eelkõige „konkreetse ohu, et [isik peab] hajutama kahtlusi [seoses tema] identiteedi ja [tema] esitatud dokumentide autentsusega”.²³

64. Minu arvates on ilmselge, et käesoleval juhul on see kriteerium täidetud samadel põhjustel, kui need, mis Euroopa Kohus esitas kohtuotsuse Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) punktides 66–70, seda enam, et erinevalt I. Sayn-Wittgensteinist on N.P. Bogendorff von Wolffersdorffil Saksa-Briti topeltkodakondsus.

65. Seega, kui „kohtuotsuse Grunkin ja Paul mõttes põhjustab [...] „tõsist ebamugavust” asjaolu, et [...] peab muutma kõiki ametlikke jälgi, mida on jätnud nimi Fürstin von Sayn-Wittgenstein nii avalikku kui ka erasfääri, kuna nüüdsest kannab ta ametlikes isikut tõendavates dokumentides teist nime”²⁴, kehtib sama ka N.P. Bogendorff von Wolffersdorffi suhtes, kes kasutas oma Briti nime Ühendkuningriigis elamise ajal nii eraviisiliselt kui ka ametialaselt.

66. Kuna N.P. Bogendorff von Wolffersdorffil on kaks passi väga erinevate ees- ja perekonnanimedega, on niisiis „oht, et ta peab hajutama valeandmete esitamisega seotud kahtlused, mis tulenevad lahknevusest”²⁵ Briti ja Saksa ees- ja perekonnanimede vahel. Nagu komisjon ütleb, esineb see oht sõltumata sellest, kas tal jätkub ka tulevikus oluline side teise liikmesriigiga, käesoleval juhul Ühendkuningriigiga.

67. Kohtuistungil tõi N.P. Bogendorff von Wolffersdorff mitu näidet tõsistest ebamugavustest, mis tal Saksamaal tekib nimede lahknevuse tõttu Saksamaa ja Briti isikut tõendavates dokumentides, eelkõige liikluskontrollide puhul või eraviisiliselt või ametialaselt pangakontode avamisel. Ta väitis samuti, et ta pidi mitu korda veetma mitu tundi politseijaoskonnas, samal ajal kui Saksamaa ametiasutused kontrollisid tema Briti passi ehtsust ja kehtivust.

68. Peale selle nimetan lisaks ohtu, et tekivad kahtlused (eelkõige välismaale reisimise puhul) N.P. Bogendorff von Wolffersdorffi ja tema alaealise tütre Larissa Xenia vahelise sugulussideme kohta, tulenevalt asjaolust, et kummalgi on Saksamaa pass oluliselt erineva perekonnanimega.

69. Esmakande põhimõtte kohta, mida Karlsruhe linna keskne õigusteenistus käsitles oma kirjalikes seisukohtades ning kohtuistungil, tuleb rõhutada, et see põhimõtte ei leia mitte kuidagi kinnitust kohtupraktikas ja eelkõige kohtuotsuses Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559). Kuigi selle kohtuotsuse kohaselt olid Saksamaa ametiasutused kohustatud tunnustama esimest ja ainsat perekonnanime, mis asjaomane laps oli saanud Taanis, tulenes see pigem selle kohtuasja asjaoludest kui üldkohaldatava põhimõtte nentimisest.

70. Asjaolu, et liikmesriigi, käesoleval juhul Saksamaa Liitvabariigi ametiasutused keelduvad tunnustamast ühe oma kodaniku nime koos kõigi selle elementidega, sellisena nagu see on kindlaks tehtud teises liikmesriigis, mille kodakondsus sellel kodanikul samuti on, kujutab endast seega igale liidu kodanikule ELTL artiklitega 20 ja 21 tagatud vabaduste piiramist.

22 — Kohtuotsus Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 76), milles viidatakse kohtuotsustele Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 36), Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punktid 23–28) ning Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punktid 67, 69, 70).

23 — Kohtuotsus Runevič-Vardyn ja Wardyn (C-391/09, EU:C:2011:291, punkt 77). Vt selle kohta ka kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 70).

24 — Kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 67).

25 — Kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 68).

D. Õigustatus

71. Jääb veel üle uurida, kas ELTL artikli 18 rikkumine ja ELTL artikliga 21 tagatud liikumisvabaduse piirang võivad olla õigustatud.

72. Selles osas nimetab eelotsusetaotluse esitanud kohus neli kaalutlust, mis võiksid õigustada registrisse kandmisest keeldumist, st nime järjepidevuse põhimõtet, Ühendkuningriigis nime muutmise meelevaldsust, valitud nime pikkust ja aadlitiitlite kaotamist.

1. Nime järjepidevuse põhimõte

73. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Saksa õiguses ei ole suvakohane ees- ja perekonnanime muutmine lubatud ja selle põhjus on eeskätt asjaolus, et nimi peab olema kasutuses usaldusväärse ja kestva identifitseeriva tunnusena.

74. Euroopa Kohus leidis aga kohtuotsuse Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559) punktides 30 ja 31, et kindluse ja järjepidevuse põhimõttele, „mis isiku nime kindlakstegemisel tema kodakondsusest lähtumise toetuseks on esitatud, ja ükskõik kui õigustatud need iseenesest on, ei saa omistada sellist tähtsust, et [need] võiks õigustada [...] liikmesriigi pädevate ametiasutuste keeldumist tunnustada [asjaomase isiku] perekonnanime, mis on teises liikmesriigis juba kindlaks tehtud ja registreeritud”.

75. Kuna kodakondsusest lähtumise eesmärk on tagada isiku nime kindlakstegemine järjepideval ja püsival viisil, tuleb tõdeda, nagu Euroopa Kohus leidis selle kohtuotsuse punktis 32, et „niisugune seos tooks kaasa taotletavale vastupidise tulemuse”, sest iga kord, kui N. P. Bogendorff von Wolffersdorff ületab Ühendkuningriigi ja Saksamaa vahelise piiri, on tal teine nimi, rääkimata võimalusest, et ta asub elama muusse liikmesriiki, millisel juhul ta võib vabalt valida kummagi nime vahel.

2. Nimevahetuse omaalgatuslikkus

76. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi Briti ja Saksa passide vaheline nimede erinevus ei tulene ei tema sünni asjaoludest, adopteerimisest või muudest seisundi muutustest. Selle põhjustas vastupidi teadlikult N. P. Bogendorff von Wolffersdorff, ilma et ta oleks toonud menetluses välja põhjuseid, mis laseks tema nime valikut mõista või üleüldse vajalikuks pidada. Leides, et otsus Ühendkuningriigis oma nime muuta oli ajendatud ainuüksi tema isiklikest eelistustest, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas see N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi tehtud valik väärrib kaitset.

77. Kohtuistungil rõhutas Karlsruhe linna keskne õigusteenistus asjaolu, et Saksa õiguses ei ole ette nähtud võimalust oma nime vabalt valida, nagu seda tegi N. P. Bogendorff von Wolffersdorff Ühendkuningriigis, ja Karlsruhe linn oleks sellest keeldunud isegi juhul, kui Briti nimes ei oleks ühtegi aadlitiitlit.²⁶ Karlsruhe linna keskne õigusteenistus väitis kohtuistungil samuti, et nimemuutuse omaalgatuslikkus riivab Saksamaa avalikku korda, sest Saksa õiguses ei ole sedalaadi muutmine lubatud.

78. Ma ei jaga seda seisukohta, sest selle tulemusena jäetakse täielikult ja praktiliselt automaatselt tunnustamata teises liikmesriigis õiguspäraselt kantav nimi.

26 — Karlsruhe linna keskse õigusteenistuse esindaja kasutas järgmist sõnastust: „isegi kui käesoleval juhul tahetaks muuta perekonnanime nii, et see oleks Ramireze asemel Schroeder, oleks asutuse argumendid täpselt samad.”

79. Nagu komisjon väidab, väärrib isik kaitset ka juhul, kui ta muudab omaalgatuslikult oma eesnimesid ja perekonnanime, käesoleval juhul nn „Deed Poll” avaldusega.²⁷

80. Esiteks, nagu Euroopa Kohus leidis kohtuotsuse Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) punktis 52, „on isiku nimi osa tema identiteedist ja eraelust, mille kaitse on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 7 ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8”.

81. Selle kohta on Euroopa Inimõiguste Kohus otsustanud, et „mööndes, et [...] isikul võib olla tõelisi põhjusi soovida oma nime vahetada, nendib kohus, et sellise võimaluse suhtes õigusnormidega sätestatud piirangud võivad olla õigustatud avaliku huviga, näiteks selleks, et tagada elanikkonna täpne registreerimine või säilitada isiku eristamise vahendid ja seostada teatud nime kandvad isikud ühe perekonnaga.”²⁸

82. Seega ei saa ELTL artiklites 18 ja 21 sätestatud vabaduste piiramist vastupidi Karlsruhe linna keskse õigusteenistuse väitele õigustada sellise nimevahetuse omaalgatuslikkus, mis iseenesest ei kahjusta üldist huvi.

83. Teiseks väärivad isikud kaitset isegi juhul, kui nad taotlesid mis tahes põhjusel oma nime muutmist sellepärast, et ametialased ja eraeluga seotud ebamugavused, mis tekivad erinevates liikmesriikides erinevate nimede kandmisest – näiteks asjaolu, et neil on raske kasutada liikmesriigis, mille kodakondsus neil on, selliste aktide ja dokumentide õigusmõju, mis on koostatud selle nimega, mis on tunnustatud teises liikmesriigis, mille kodakondsus neil samuti on²⁹ –, esinevad sõltumatult küsimusest, kuidas nimi omandati.

84. Kolmandaks ei saa Saksamaa ametiasutused ainuüksi nimevahetuse meelevaldsusel või omaalgatuslikkusel põhinedes keelduda tunnustamast nime, mille üks selle riigi kodanik omandas õiguspäraselt teises liikmesriigis. Õiguste kuritarvitamise keelamine võimaldab liikmesriikidel võidelda piisavalt selle vastu, mida Saksamaa valitsus nimetab oma kirjalikes seisukohtades „nimeturismiks”.

85. Euroopa Kohus leidis nimelt kohtuotsuse Centros (C-212/97, EU:C:1999:126) punktis 24, et „liikmesriik võib võtta meetmeid selleks, et takistada oma kodanike katseid hoida aluslepinguga antud õigusi kuritarvitades kõrvale oma riigi õigusaktide kohaldamisest ning seda, et isikud saaksid [liidu] õigusnormidest kuritahtlikult või pettuse teel kasu”.

86. See tähendab, et välja arvatud juhul, kui Saksamaa ametiasutused saavad tõendada, et N. P. Bogendorff von Wolffersdorff läks Ühendkuningriiki ja elas seal mitu aastat ainuüksi selleks, et luua kunstlikult oma eesnimede ja perekonnanime muutmiseks vajalikud asjaolud EGBGB artikli 48 kohaldamise tingimuste täitmiseks, ei saa N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi Briti nime tunnustamisest keeldumist õigustada pelga asjaoluga, et muutmise toimus nime kandja algatusel.

87. Peale selle leian samamoodi nagu komisjon, et käesoleval juhul ei ole tegemist kuritarvitusega, arvestades, et eelotsusetaotluse kohaselt kaldub eelotsusetaotluse esitanud kohus arvama, et N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi huvide kese oli aastatel 2001–2005 tööpoolest Londonis. Tema seos Ühendkuningriigiga, mille kodakondsus tal on, ei ole fiktiivne ega kuritarvitav.

27 — Vt käesolev ettepanek, punkt 14.

28 — 25. novembri 1994. aasta kohtuotsus Stjerna vs. Soome, A-seeria, nr 299 B, punkt 39.

29 — Vt kohtuotsused Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539, punkt 36) ning Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punktid 22 ja 23).

88. Mis puudutab Karlsruhe linna keskse õigusteenistuse argumenti, et muutmise omaalgatuslikkus riivab Saksamaa avalikku korda, siis tuleb rõhutada, et kuigi Euroopa Kohus leidis, et avalik kord võib õigustada ELTL artiklite 20 ja 21 kohaldamise piiramist³⁰, ei hõlma see mõiste kõiki liikmesriigi kohustuslikke õigusnorme, millest isikud ei saa kõrvale kalduda. Vastupidi, nagu Euroopa Kohus leidis kohtuotsuse Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) punktis 86, „saab avalikule korrale tugineda üksnes siis, kui esineb ühiskonna põhihuve ähvardav reaalne ja piisavalt tõsine oht”.

89. Minu arvates on ilmselge, et kuigi Saksa õigus ei luba vabalt valitud omaalgatuslikku nime muutmist, ei ulatu see norm väga olulise avaliku korra normi künniseni kohtuotsuse Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) tähenduses.

3. Nime pikkus

90. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kohaselt on Saksa õiguskorra eesmärk samuti vältida ülemäära pikki või keerulisi perekonnanimesid. Selle kohta märgib see kohus, et põhikohtasja kaebaja valitud nimi – „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff” – on Saksa standardite alusel ebatavaliselt pikk.

91. Sedalaadi kaalutlusega ei saa siiski nõustuda. Nagu Euroopa Kohus leidis kohtuotsuse Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559) punktis 36, ei ole „need haldustehnilised kaalutlused [...] piisavad, et õigustada [...] piirangut vabale liikumisele”. Seega tuleb see käesoleval juhul kõrvale jätta.

4. Aadlitiitlite kaotamine

92. Karlsruhe linna keskne õigusteenistus ja Saksamaa valitsus leiavad kohtuotsusele Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) viidates, et endiste aadlitiitlite „Graf” (krahv) ja „Freiherr” (parun) lisamine perekonnanimesse võib riivata Saksa avalikku korda, kuna see on lubamatus vastuolus põhimõttega, et kõik sakslased on seaduse ees võrdsed, ja põhiseadusliku valikuga aadliseisus kaotada, mis viidi ellu Weimari põhiseaduse artikli 109 kolmanda lõiguga, koostoimes põhiseaduse artikliga 123.

93. Tuleb kohe märkida, et N. P. Bogendorff von Wolffersdorff ei taotle mitte üksnes oma perekonnanime muutmist, vaid ka oma eesnimede „Nabiel Peter” muutmist „Peter Mark Emanueliks”. Seega puudutab võimalik õigustus, mis põhineb aadlitiitlitest keeldumisel, igal juhul ainult perekonnanime muutmist.

94. Samuti tuleb täpsustada, et N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi Briti perekonnanimes sisalduvad sõnad „Graf” ja „Freiherr” ei kujuta endast aadlitiitleid ei Inglise ega Saksa õiguses. Mis puudutab täpsemalt Inglise õigust, siis ei ole tegemist Ühendkuningriigi valitseja antud aadlitiitlitega. Saksa õiguse osas ei ole samuti tegemist aadlitiitlitega, sest, nagu on täpsustatud Weimari põhiseaduse artikli 109 kolmandas lõigus, on aadlitiitlid kaotatud.

95. Kuna aga sõnad „Graf” ja „Freiherr” tähendavad saksa keeles vastavalt „krahvi” ja „parunit”, tuleb Saksa valitsuse argumenti aadlitiitlite kaotamise kohta mõista nii, et see viitab nende sõnade väliskujule, mis oma päritolult tähistas aadlitiitleid.

96. Selle kohta leidis Euroopa Kohus kohtuotsuse Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806) punktis 85, et „[a]valiku korraga seotud objektiivsed kaalutlused võivad õigustada seda, et liikmesriik keeldub tunnustamast oma kodaniku perekonnanime sellisena, nagu see on antud teises liikmesriigis”.³¹

30 — Vt kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punktid 85 ja 86). Vt käesolev ettepanek, punktid 96 ja 97.

31 — Vt selle kohta ka kohtuotsus Grunkin ja Paul (C-353/06, EU:C:2008:559, punkt 29).

97. Selle kohtuotsuse punktis 86 meenutas Euroopa Kohus, et „avaliku korra mõistet, kui sellega õigustatakse erandit põhivabadusest, tuleb tõlgendada kitsalt, nii et iga liikmesriik ei saaks määrata selle ulatust kindlaks ühepoolset, ilma kontrollita Euroopa Liidu institutsioonide poolt [...]. Sellest tulenevalt saab avalikule korrale tugineda üksnes siis, kui esineb ühiskonna põhihuve ähvardav reaalne ja piisavalt tõsine oht [...]”.³²

98. Kuna aadliseisuse kaotamisega rakendatakse Weimari põhiseaduse artikli 109 esimese lõiguga kehtestatud üldisemat põhimõtet, et kõik Saksa kodanikud on seaduse ees võrdsed, ja Euroopa Kohus on juba kinnitanud, et „[v]aieldamatult on liidu õiguskorra eesmärk tagada võrdsuse põhimõtte kui õiguse üldpõhimõtte järgimine[, kuna] [s]eda põhimõtet käsitleb ka põhiõiguste harta artikkel 20”³³, võib väita, et asjaolu, et vabariikliku riigikorraga riigis registreeritakse teises liikmesriigis saadud nimi, mis sisaldab sõnu, mis on identsed endiste aadlitiitlitega, riivab selle riigi avalikku korda.

99. Nagu ma aga juba seletasin oma ettepanekus kohtuasjas Gazprom (C-536/13, EU:C:2014:2414, punkt 177), puudutab avaliku korra mõiste „eeskirju ja väärtusi, mille eiramist ei saa lubada selle riigi õiguskord, kus tunnustamine ja täitmine toimub, kuna niisugune eiramine oleks vaba ja demokraatliku õigusriigi seisukohast vastuvõetamatu”.

100. See tähendab, et selleks, et norm oleks avaliku korra norm, peab see olema asjaomase õiguskorra jaoks *sedavõrd põhimõttelise tähtsusega* kohustuslik eeskiri, et sellest ei saa kõnealuses kohtuasjas lubada *ühtegi* erandit.

101. Eelotsusetaotluses on aga märgitud, et erinevalt Austria õiguskorrast, mida käsitleti kohtuotsuses Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806), ei näe Saksa õiguskord ja eelkõige Weimari põhiseaduse artikli 109 kolmas lõik ette aadliseisuse tunnuste kasutamise jätkamise ranget keeldu.

102. Vastupidi, ehkki Weimari põhiseaduse nimetatud säte näeb ette, et „[s]ünnist või seisusest tulenevad avalik-õiguslikud privileegid ja piirangud kaotatakse”, on selles lisatud, et „[a]adliseisuse tunnused on ainult perekonnanime osa”. Praktikas lubatakse Saksamaal aadlitiitleid üksnes juhul, kui need asetsevad eesnime järel.³⁴

103. Neil asjaoludel ei saa ma aru, kuidas N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi Briti nimi, st „Peter Mark Emanuel Graf von Wolffersdorff Freiherr von Bogendorff” võiks riivata Saksa avalikku korda, ega kuidas saab rääkida reaalsest ja piisavalt tõsisest ohust avalikule korrale, sest vaatamata aadlitiitlite kaotamisele võivad need jääda alles perekonnanimedena Weimari põhiseaduse artikli 109 kolmandas lõigus ja kohtupraktikas ette nähtud piiravatel tingimustel.

104. Aadlitiitlid kui sellised on kas avaliku korraga vastuolus ja nende kandmine keelatud, nagu Austrias, ja seda kõikidele sakslastele, või siis need ei ole seda ja kõik sakslased võivad neid kasutada kui perekonnanimesid, pannes need eesnime järele, selle asemel, et panna need eesnime ette, nagu seda tehti kuni 1918. aastani.

105. Selline seisukoht oli ka Oberlandesgericht Dresdenil (Dresdeni kõrgem piirkondlik kohus), kes nõudis 6. juuli 2011. aasta kohtumääruses, et Chemnitz'i linna ametiasutused peavad registreerima N. P. Bogendorff von Wolffersdorffi tütre tema Briti nime all, milleks on „Larissa Xenia Gräfin von Wolffersdorff Freiin von Bogendorff”.³⁵ Kui tema puhul ei ole see avaliku korraga vastuolus, siis ma ei mõista, kuidas see saab olla avaliku korraga vastuolus tema isa puhul.

32 — Kohtujuristi kursiiv. Vt selle kohta ka kohtuotsused *Église de scientologie* (C-54/99, EU:C:2000:124, punkt 17) ja *Omega* (C-36/02, EU:C:2004:614, punkt 30).

33 — Kohtuotsus Sayn-Wittgenstein (C-208/09, EU:C:2010:806, punkt 89).

34 — Vt Oberlandesgericht Dresdeni (Dresdeni kõrgem piirkondlik kohus, Saksamaa) kohtumäärus, 6.7.2011, millele on viidatud käesolevas ettepanekus, punkt 18.

35 — Vt käesolev ettepanek, punkt 18. Kohtujuristi kursiiv.

106. Leian, et minu seisukohta kinnitavad ebamäärased vastused, mis Saksamaa valitsus andis kohtuistungil minu küsimustele, mille eesmärk oli hüpoteetiliste olukordade abil kindlaks teha, kas välismaine nimi, mis sisaldab tõelisi välismaa aadlitiitleid või sõnu, mis saksa keeles tähistavad aadlitiitlit, ilma et neil oleks selline mõju välisriigi keeles, oleks vastuolus Saksa avaliku korraga. Saksamaa valitsus ei andnud täpseid vastuseid, vaid rõhutas asjaolu, et vastus sõltub igast konkreetsest juhtumist. Kui aga aadlitiitlite kasutamise keeld kuuluks tõepoolest Saksa avaliku korra alla, oleks vastus pidanud olema lihtne ja hüpoteetiliste juhtumite kohta ühesugune.

107. Lisaks sellele on nende Saksamaa valitsuse argumentide tulemuseks see, et aadlitiitlite kasutamine eespool viidatud tingimustel piirdub ainult tõeliste tiitlitega, mida anti Saksa Keisririigis enne 1918. aastat, ja seda selleks, et võidelda isikute väljamõeldud tiitlite vastu. Kuigi reaalselt ja piisavalt tõsiselt ohtu avalikule korrale on raske tuvastada ja Saksamaa valitsuse kohaselt võivad järeltulevad põlvkonnad seda „vale tiitlit” sisaldavat nime õiguspäraselt kanda, oleks tõeliste aadlitiitlite kaitsmisel põhinev argument paradoksaalne, arvestades demokraatia ja võrdsuse väärtusi, millest oli ajendatud Weimari põhiseadus ja iseäranis selle artikkel 109 ning mille eesmärk on Saksamaa valitsuse sõnul kaitsta „vabariiklikku korda”.³⁶

108. Neil asjaoludel leian, et aadlitiitlite kaotamisel põhinev õigustus tuleb tagasi lükata.

VI. Ettepanek

109. Eespool toodud kaalutlusi arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Amtsgericht Karlsruhe (Karlsruhe esimese astme kohus) esitatud eelotsuse küsimusele järgmiselt:

ELTL artikleid 18, 20 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi ametiasutused on kohustatud tunnustama selle liikmesriigi kodaniku nime muutmist, kui asjaomane isik on ühtlasi teise liikmesriigi kodanik ja on selles liikmesriigis omandanud vabalt valitud ja mitut aadlitiitlit sisaldava nime, kui esimese liikmesriigi õiguses on aadlitiitlid küll kaotatud, kuid selles on lubatud kasutada aadlitiitleid perekonnanime osana.

36 — Sõnastus, mida kasutas Saksamaa valitsus kohtuistungil.